

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 9967/2022
26.03.2026. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић и Јасмине Симовић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ, ВВ и ГГ, свих из ... - правних следбеника сада покојног тужиоца ДД, ЂЂ из ..., ЕЕ из ... и ЖЖ из ..., које све заступа Бранислав М. Белановић адвокат из ..., против тужених Градске Општине Нови Београд, коју заступа Градско правобранилаштво, Одељење Нови Београд и Завода за изградњу града Београда д.о.о. Београд, кога заступа Дејан Чогурић адвокат из ..., због стицања без основа, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 176/21 од 11.02.2022. године, на седници одржаној 26.03.2026. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ОДБАЦУЈУ СЕ као недозвољене ревизије тужила АА и ЖЖ изјављене против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 176/21 од 11.02.2022. године.

УСВАЈАЈУ СЕ ревизије тужилаца ББ, ВВ, ГГ, ЂЂ и ЕЕ и **УКИДАЈУ** пресуде Апелационог суда у Београду Гж 176/215 од 11.02.2022. године и Вишег суда у Београду П 5130/17 од 14.10.2020. године и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 5130/17 од 14.10.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужилаца АА, ДД, ЂЂ, ЕЕ и ЖЖ да им тужени Градска општина Нови Београд и Завод за изградњу града Београда солидарно исплате 182.595.544,32 динара, на име накнаде штете за одузето неизграђено грађевинско земљиште које чини грунтозна парцела ../30 к.о. Бежанија, ораница, у површини од 483 квадратних хвата, односно 2456 м² из зк.ул. .. к.о. Бежанија, којој одговара парцела ../4 к.о. Бежанија из катастра земљишта, данашња к.п. ../1 к.о. Нови Београд, и то тужилама АА и ЖЖ по 1.000,00 динара, тужиоцу ДД 91.296.772,16 динара и тужиоцима ЂЂ и ЕЕ по 45.648.386,08 динара, свима са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом другим изреке, обавезани су тужиоци да

туженој општини солидарно накнаде трошкове парничног поступка од 324.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 176/21 од 11.02.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужилаца и потврђена означена првостепена пресуда, а ставом другим изреке одбијен је и захтев тужилаца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, ревизију су благовремено изјавили тужиоци АА, правни следбеници сада покојног тужиоца ДД - ББ и ВВ и ГГ, као и тужиоци ЂЂ, ЕЕ и ЖЖ, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени су поднели одговоре на ревизију.

Испитујући дозвољеност ревизија тужилаца, у смислу члана 410. став 2. тачка 5. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23; у даљем тексту: ЗПП), Врховни суд је утврдио да су ревизије тужиља ААи ЖЖ недозвољене.

Одредбама ЗПП је прописано да ревизија није дозвољена ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе (члан 403. став 3); да се, ако је за утврђивање права на изјављивање ревизије меродавна вредност предмета спора, као вредност предмета спора узима само вредност главног захтева (члан 28. став 2) и да се, ако захтеви у тужби произлазе из разних основа или су истакнути против више тужених, надлежност се одређује према вредности сваког појединог захтева (члан 30. став 2). Сходно одредбама члана 205. став 1. тачка 2. и 209. истог закона и 22. став 2. Закона о судским таксама, у ситуацији када је више тужилаца истакло према истом туженом више тужбених захтева, вредност предмета спора одређује се према вредности сваког појединог захтева.

Наиме, више лица могу једном тужбом да туже, односно да буду тужени (супарничари) ако су предмет спора захтеви, односно обавезе исте врсте који се заснивају на битно истоврсном чињеничном и правном основу и ако постоји стварна и месна надлежност истог суда за сваки захтев и за сваког туженог (члан 205. став 1. тачка 2), при чему је сваки супарничар у парници самостална странка и његове радње или пропуштања не користе нити штете другим супарничарима (члан 209). С тим у вези, Законом о судским таксама (члан 22. став 2) је прописано да се вредност предмета спора ради наплате таксе одређује према вредности сваког појединог захтева у случају формалног супраничарства – ако више лице поднесе једну тужбу или ако је више лица туженом једном тужбом, а предмет спора су захтеви, односно обавезе исте врсте који се заснивају на битно истоврсно и чињенично-правном основу.

У конкретном случају, тужиоци захтевају накнаду штете сразмерно сувласничким уделима њихових правних претходника – ранијих сопственика неизграђеног градског грађевинског земљишта национализованог 10.11.1962. године, изузетог 01.02.1994. године у корист овде тужених, уз накнаду одређену решењем од 24.10.1994. године, коју тужени нису исплатили тужиоцима ни добровољно ни у извршном поступку обустављеном 21.05.2008. године на основу члана 80. став 3.

Закона о Савезном уставном суду, с обзиром да је утврђено да нису сагласне Уставу СРЈ одредбе чл. 46. и 47. Закона о експропријацији („Службени гласник РС“, бр. 40/84 и „Службени гласник РС“, бр. 6/90) на којима почива решење о накнади.

Имајући у виду овако постављене захтеве, јасно је да је реч о самосталним захтевима који се заснивају на битно истоврсном и чињеничном и правном основу, због чега је сваки од тужилаца у парници самостална странка и његове радње или пропуштања не користе нити штете другим супарничарима. Због тога се вредност предмета спора и дозвољеност изјављене ревизије утврђује за сваког од тужилаца засебно, имајући у виду вредност сваког појединог захтева за сваког од њих. С тим у вези, на дан подношења тужбе 13.09.2017. године званични средњи курс износио је 119,3358 динара за један евро, па је динарска вредност побијаног дела на дан подношења тужбе за потраживања од по 1.000,00 динара тужиља АА и ЖЖ очигледно испод ревизијског цензуса од 40.000 евра.

Будући да у овом поступку потраживање означених тужилца не достиже износ од 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан подношења тужбе, ревизије тужилца АА и ЖЖ су недозвољене, због чега их је Врховни суд одбацио првим ставом изреке, на основу члана 413. ЗПП.

Испитујући побијану пресуду по ревизијама осталих тужилаца, у смислу члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да су ревизије тих тужилаца основане.

Према образложењу побијане пресуде, решењем Извршног одбора Скупштине општине Нови Београд П-462-41/93 од 01.02.1994. године (правноснажно 30.03.1994. године) од ранијег власника, овде тужилце АА, изузето је уз накнаду, у корист Општине Нови Београд, а за потребе Завода за изградњу Града Београда, национализовано неизграђено градско грађевинско земљиште – грунтова парцела ../30 зк.ул. .. к.о. Бежанија, ораница, у површини од 683 квадратних хвати или 2456 м², којој одговара катастарска парцела новог премера ../1 к.о. Нови Београд, односно к.п. ../4 к.о. Бежанија. У ванпарничном поступку који је покренула АА (наследница ЗЗ) преко својих пуномоћника ДД и ИИ (синова ЈЈ), за изузету парцелу је одређена накнада од 73.630,88 нових динара решењем Четвртог општинског суда у Београду Р1-451/94 од 24.10.1994. године (правноснажно 14.09.1995. године). Накнаду, са законском каматом од 24.10.1994. године до исплате, обавезан је да плати противник предлагача Општина Нови Београд, преко умешача – крајњег корисника Завода за изградњу Града Београда, земљишно-књижном кориснику овде тужилца АА (с обзиром да промена земљишно-књижног стања није вршена од 1955. године, па из достављених писмених доказа није могло бити утврђено да ли је изузета парцела била обухваћена уговором о купопродаји).

Неколико година раније, судским поравнањем закљученим 06.12.1988. године у предмету П 3449/88 Четвртог општинског суда у Београду, тужена у том поступку АА обавезала се да тужиоцима ДД и ИИ исплати по 150.000,00 динара на име примљене накнаде за к.п. ../19 повр. 502 кв.хвата (што је и учинила приликом потписивања поравнања) и овластила их и да подигну по половину накнаде која буде одређена за изузимање к.п. ../1 од 820 кв.хвати и ../18 од 278 кв.хвати, све у зк.ул. .. к.о. Бежанија.

АА, преко својих пуномоћника ДД и ИИ, покренула је извршни поступак ради наплате потраживања по решењу од 24.10.1994. године, у коме је извршење одређено

решењем И Ш 185/96 од 17.06.1996. године. У приговору против тог решења извршни дужник, овде тужени Завод за изградњу Града Београда, указао је да је извршна исправа (решење од 24.10.1994. године о накнади за изузимање) донета применом одредаба чл. 46. и 47. Закона о експропријацији („Службени гласник СРС“, бр. 40/84, 53/87, 22/89 и 15/90 и „Службени гласник РС“, бр. 6/90) за које је одлуком Свезног уставног суда Ш У 29/24 од 21.11.1995. године („Службени лист СРЈ“, број 53/95 од 24.11.1995. године) утврђено да нису у сагласности са Уставом СРЈ. Имајући изнето у виду, извршни поступак је обустављен, и то најпре решењем од 27.12.1996. године (укинута 30.12.1997. године), а затим решењем И 85/08 од 21.05.2008. године и све спроведене радње су укинуте. Оваква одлука је донета с обзиром на то да је Законом о Савезном уставном суду („Службеном листу СРЈ“, број 36/92 од 02.10.1992. године) било прописано да се не могу примењивати закони за које је одлуком суда утврђено да постоји несагласност са Уставом СРЈ на односе који су настали пре дана објављивања одлуке суда ако до тог дана нису правноснажно решени (члан 80. став 1), нити се може дозволити нити спровести извршење правноснажних појединачних аката донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, а ако је извршење започето – обуставиће се (члан 80. став 3) и да, сагласно одредбама члана 81. истог закона, свако коме је поврђено право коначним или правноснажним појединачним актом донетим на основу закона за који је одлуком суда утврђено да постоји несагласност са Уставом СРЈ, има право да тражи од надлежног органа измену тог појединачног акта (став 1); с тим што се такав предлог, у смислу става другог истог члана, могао поднети у року од шест месеци од дана објављивања одлуке у „Службеном листу СРЈ“ (став 2); а одлука суда из става 1. овог члана представља разлог за понављање поступка пред органом који је донео коначни или правноснажни појединачни акт (став 3), а ако се утврди (члан 82) да се изменом појединачног акта не могу отклонити последице, суд може одредити да се ове последице отклоне повраћајем у пређашње стање, накнадом штете или на други начин.

Првостепени суд је, одлучујући о истакнутом приговору застарелости потраживања, нашао да је исти основан јер је сматрао да потраживање тужилаца, које је утврђено правноснажном судском одлуком (решењем од 24.10.1994. године, које је правноснажно 14.09.1995. године), застарева у року од десет година у складу са одредбом чланом 379. Закона о облигационим односима, да је застарни рок прекинут подношењем предлога за извршење 12.06.1996. године, што је за последицу имало да од тог датума почне да тече изнова сходно одредби члана 392. истог закона и да је истекао пре 13.09.2017. године када је поднета тужба у овом поступку, те је тужбени захтев одбио.

Другостепени суд је приговор застарелости потраживања такође оценио основаним, али из других разлога. Тај суд сматра да је у питању потраживање накнаде штете за које су, одредбама члана 376. Закона о облигационим односима, прописани рокови (субјективни од три и објективни од пет година), да 21.05.2008. године, када је донето решење о обустави извршног поступка, није утврђено никакво потраживање тужилаца у ком случају би било места току новог десетогодишњег рока застаревања из члана 379. Закона о облигационим односима, да до прекида потраживања покретањем извршног поступка није ни дошло пошто је извршни поступак обустављен и укинуте све донете одлуке, што значи и решење о извршењу од 17.06.1996. године, да се због тога застарелост има рачунати од правноснажности решења о утврђивању накнаде за изузето земљиште, тј. од 14.09.1995. године, те да су истекли рокови застарелости из члана 376. Закона о облигационим односима све и када би се као најповољнији

моменат за тужиоце узео моменат доношења другог решења о обустави извршног поступка од 21.05.2008. године, као и да нема места примени десетогодишњег рока застарелости из члана 209. Закона о облигационим односима, јер тужени нису извршили било какву штетну радњу за коју би били одговорни.

Врховни суд налази да се ревизијом основано указује на погрешну примену материјалног права у погледу основа потраживања тужилаца и, с тим у вези, времена потребног за застаревање њиховог потраживања и оцене његове основаности, услед чега је и чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Да би било правилно примењено материјално право у погледу истакнутог приговора застарелости потраживања, од чије основаности зависи да ли је застарелост наступила и престало право тужилаца да захтевају испуњење обавезе у смислу одредаба чл. 360. до 362. Закона о облигационим односима – ЗОО, најпре је требало разјаснити основ потраживања тужилаца јер се, зависно од тога, примењују различити застарни рокови. Притом треба имати у виду да суд, и када тужилац наведе правни основ, није везан за тужиочеву правну квалификацију спорног правног односа (члан 192. став 4. ЗПП), већ је властан да сам донесе закључак о основу потраживања и да примени правна правила од којих зависи процена основаности тужбеног захтева. С тим у вези треба имати у виду и да се застаревање прекида, у смислу члана 388. ЗОО, подизањем тужбе и сваком другом повериочевом радњом предузетом против дужника пред судом или другим надлежним органом у циљу утврђивања, обезбеђења или остварења потраживања и да, сагласно одредбама члана 392. ЗОО, почиње тећи изнова од дана кад је спор окончан или свршен на неки други начин (став 3), па и кад је прекид застаревања настао захтевом принудног извршења (став 5) и навршава се кад протекне онолико времена колико је законом одређено за застаревање које је прекинуто (став 6).

У конкретном случају, тужиоци су већ у тужби поднетој 13.09.2017. године означили да је накнада штете правни основ њиховог потраживања и при тој правној квалификацији су остали током целог поступка. Међутим, из наведених, међу странкама неспорних, околности произлази несумњив закључак да правни основ потраживања тужилаца није накнада штете. Противно наводима ревизије, санкција за тужене који нису у року за добровољно извршење исплатили накнаду за изузету непокретност по основу правноснажне судске одлуке састојала се у обавези да плате законску затезну камату на досуђени износ накнаде и трошкове извршног поступка, али такво њихово поступање није било узрок немогућности тужилаца да наплате противвредност непокретности која је од њих изузета. Тужени нису предузели било какву штетну радњу која је онемогућила тужиоце да наплате потраживање утврђено правноснажном судском одлуком чија је немогућност извршења наступила доцније у смислу цитираних одредаба Закона о Савезном уставном суду, јер тужени нису донели судску одлуку од 24.10.1994. године (која се више не може извршити) нити су предложили односно донели закон за чије је одредбе утврђено да су несагласне са Уставом.

Иако је спорни однос настао још 1994. године када је предметна непокретност изузета из државине дотадашњих сопственика и за њу утврђена накнада за изузимање, тај је однос остао нерешен више деценија. Околности конкретног случаја проузроковале су ситуацију у којој је од тужилаца изузета имовина и прешла у имовину другог лица а да тужиоцима није накнађена вредност постигнутих користи, па

је побијаном пресудом суштински решавано о праву на имовину, која представља неотуђиво људско право зајемчено Уставом Републике Србије – Устав и Протоколом број 1 уз Европску конвенцију о заштити основних људских права и слобода, која је саставни део правног поретка Републике Србије сагласно чл. 16. став 2. и 194. став 4. Устава. На такву ситуацију сходно се примењују одредбе члана 58. Устава којима се јемчи мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона (став 1), према којима право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона, уз накнаду која не може бити нижа од тржишне (став 2), као и члана 210. ЗОО које важе за стицање без основа којима је уређено да је, кад је неки део имовине једног лица прешао на било који начин у имовину неког другог лица, а тај прелаз нема свој основ у неком правном послу или у закону, стицалац дужан да га врати, а кад то није могуће - да накнади вредност постигнутих користи (став 1) и да обавеза враћања, односно накнаде вредности настаје и кад се нешто прими с обзиром на основ који се није остварио или који је касније отпао (став 2) и да, с тим у вези (члан 371), потраживања застаревају за десет година.

Пошто су у конкретном случају тужиоци лишени своје имовине без да им је за то исплаћена било каква накнада, одлука којом је одбијен тужбени захтев тужилаца због застарелости није правилна. Наиме, десетогодишњи рок застаревања прекинут је, у смислу члана 388. ЗОО, на дан 12.06.1996. године - покретањем поступка извршења ради наплате накнаде за непокретност изузету од тужилаца 1994. године. Застаревање је почело поново да тече, у смислу члана 392. ст. 3. и 5. ЗОО, доношењем решења од 21.05.2008. године којим је обустављен извршни поступак и застарелост је требало да наступи, сагласно члану 362. ЗОО, истеком последњег дана законом одређеног времена од десет година. С обзиром да је тужба поднета 13.09.2017. године, јасно је да у конкретном случају није протекао десетогодишњи рок застаревања из члана 371. ЗОО и да право тужилаца да захтевају испуњење обавезе није престало у смислу члана 360. ЗОО, те да потраживање тужилаца није неосновано из разлога застарелости.

Међутим, имајући у виду да је имовина тужилаца прешла у имовину другог лица, судови су пропустили да разјасне питање пасивне легитимације и да у том циљу утврде одлучну чињеницу - ко је у моменту подношења тужбе био стицалац, односно носилац права располагања предметном парцелом изузетом од тужилаца, јер је то лице дужно да тужиоцима накнади вредност користи постигнуте преласком имовине тужилаца у његову имовину у складу са одредбама чл. 58. став 2. Устава и 210. ЗОО.

Следствено изложеном, по оцени Врховног суда, чињенично стање од значаја за одлуку о тужбеном захтеву није у потпуности утврђено, па је из тог разлога побијана пресуда, као и одлука о трошковима која зависи од коначног исхода спора, укинута ставом другим изреке и предмет враћен на поновно суђење, применом члана 416. став 2. ЗПП.

У поновном суђењу суд ће поуздано утврдити чињеницу на коју му је Врховни суд указао овом одлуком, имајући притом у виду да ако странка отуђи ствар или право о коме тече парница, то не спречава да се парница међу истим странкама доврши, па ће одлучити о тужбеном захтеву сходном применом одредаба чл. 58. Устава и 210. ЗОО.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**